

Školní vzdělávací program Základní škola Velká Jesenice

Vzdělávací oblast : **Člověk a jeho svět**

Vyučovací předmět : **Vlastivěda**

Charakteristika předmětu

V předmětu Vlastivěda je realizován obsah vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět ve vybraných třech okruzích z pěti tematických okruhů: Místo, kde žijeme; Lidé kolem nás; Lidé a čas.

Žáci se učí pozorovat a pojmenovávat věci, jevy a děje, jejich vzájemné vztahy a souvislosti. Poznávají sebe i své nejbližší okolí a postupně se seznamují se vzdálenějšími jevy a se složitějšími ději. Učí se vnímat krásy lidských výtvorů a přírodních jevů, soustředěně je pozoruje a přemýšlí o nich. Podmínkou úspěšného vzdělávání v této oblasti je vlastní prožitek žáků vycházející z konkrétních nebo modelových situací. Propojením této oblasti s reálným životem a s praktickou zkušeností pomáhá žákovi zvládat nové životní situace, upevňovat pracovní a režimové návyky. Na základě poznávání nejbližšího okolí, vztahů a souvislostí chápe organizaci života v rodině, ve škole, obci a ve společnosti. Různé činnosti a úkoly by měly probudit kladný vztah k místu jejich bydliště, postupně rozvíjet vztah k naší zemi a k evropanství. Seznamují se s problémy, které provázejí soužití lidí, celé společnosti nebo i globální problémy. Žáci poznávají, jak se život a věci vyvíjejí a jakým změnám podléhají v čase. Poznávají historii a současnost České republiky i v kontextu Evropy.

Cíle v oblasti postojů

- mám rád místo, kde žiji, vážím si tradic rodiště, regionu i celé vlasti
- patřím k svému národu, jsem na něj hrdý
- vážím si tradic a kultury ostatních národů a etnik, respektuji jejich svobodu a nezávislost
- mám úctu k lidským právům a demokracii

Cíle v oblasti dovedností a schopností

- pomocí jednoduchých měřičských pomůcek nakreslit plán okolí školy, domu, zahrady
- použít kompasu a směrové růžice k orientaci v krajině a na mapě podle světových stran hlavních i vedlejších
- pracovat s mapami jako hlavním zdrojem informací o určitém území
- vyhledávat informace v literatuře, časopisech, novinách, orientovat se v jízdním řádu, telefonním seznamu, poštovních směrovacích číslech
- poskytnout základní informace o místě, ve kterém žijí, a o svém regionu

Cílové zaměření vzdělávací oblasti

Vzdělávání v dané vzdělávací oblasti směřuje k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí tím, že vede žáka k:

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové činnosti
- orientaci ve světě informací a k časovému a místnímu propojování historických, zeměpisných a kulturních informací
- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, k pojmenovávání pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- poznávání a chápání rozdílů mezi lidmi, ke kulturnímu a tolerantnímu chování a jednání na základě společně vytvořených a přijatých nebo obecně uplatňovaných pravidel soužití, k plnění povinností a společných úkolů
- samostatnému a sebevědomému vystupování a jednání, k efektivní, bezproblémové a bezkonfliktní komunikaci i v méně běžných situacích, k poznávání a ovlivňování své jedinečnosti (možností a limitů)
- utváření ohleduplného vztahu ke kulturním výtvorům a k hledání možností aktivního uplatnění při jejich ochraně
- přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět

1. Společné výchovné a vzdělávací strategie k rozvoji klíčových kompetencí

Výuka Vlastivědy společně s ostatními předměty vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět přispívá k utváření a rozvíjení klíčových kompetencí žáka takto:

Kompetence k učení: učitel vede žáky k zakládání pokusů a tím žák pozoruje a experimentuje, získané výsledky porovnává a vyvozuje z nich závěry pro využití v budoucnosti. Učitel nabízí různé zdroje informací a tím vede žáka k vyhledávání a třídění informací z různých zdrojů informací (encyklopedie, přírodovědné knihy a časopisy...). Učitel jasně, stručně, srozumitelně a v souvislostech provádí výklad a tím vede žáka k užívání obecně platných termínů, znaků a symbolů, uvádí věci do souvislostí

Kompetence k řešení problémů: učitel nabízí problémové úkoly, objasňuje více druhů řešení a tím vede žáka řešit problémy, volit vhodné způsoby řešení, užívat při řešení problému empirické a logické postupy, tyto postupy prakticky ověřuje. Učitel společně s žáky vytváří pravidla a kritéria hodnocení a tím umožňuje žákovi sledovat vlastní pokrok při zdolávání problémů

Kompetence komunikativní: učitel nabízí různé texty a záznamy, audio i videotechniku a tím umožňuje žákovi porozumět různým typům textů a záznamů i obrazového materiálu. Učitel poskytuje žákovi informační a komunikační prostředky a technologie a tím vede žáka k efektivnímu využívání těchto prostředků pro kvalitní a účinnou komunikaci s okolním světem

Kompetence sociální a personální: učitel umožňuje žákům podílet se na vytváření pravidel práce v týmu a tím se žák učí spolupracovat ve skupině a respektovat daná pravidla, učitel poskytuje žákům prostor pro skupinovou práci a kooperativní učení a tím učí žáky podílet se na příjemné atmosféře v týmu. Učitel je žákům rádcem a tím vede žáka k tomu, že žák umí v případě potřeby poskytnout pomoc nebo o ni požádat. Učitel umožňuje žákům klást otázky a tím žák přispívá k diskusi v malé skupině, cítí potřebu efektivně spolupracovat s druhými při řešení problémů

Kompetence občanské: učitel uznává možnost volby při rozhodování a tím umožňuje žákovi rozhodovat se podle dané situace, poskytovat účinnou pomoc dle svých možností. Učitel umožňuje dávat věci, jevy do souvislostí a vede žáky k zodpovědnosti za svá rozhodnutí a tím se žák učí chápat základní ekologické souvislosti, znát požadavky na kvalitní životní prostředí a rozhodovat se v zájmu podpory a ochrany zdraví

Kompetence pracovní: učitel poskytuje žákům různé nástroje a pomůcky a tím vede žáka k používání materiálů, nástrojů a vybavení a dodržování vymezených pravidel. Učitel předkládá různá rizika a následky nejen ve vztahu k lidem, ale i k přírodě a tím vede žáka k zodpovědnému přístupu k výsledkům pracovní činnosti i z hlediska ochrany svého zdraví a zdraví druhých, i z hlediska ochrany životního prostředí

2. Tematické okruhy průřezových témat zařazené do předmětu

OSV Osobnostní a sociální výchova

Osobnostní rozvoj

OSV 1 Rozvoj schopností poznání: cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, řešení problémů

OSV 2 Sebepoznání a sebepojetí: moje tělo, co o sobě vím a co ne, můj vztah ke mně samému, moje vztahy k druhým lidem

OSV 3 Seberegulace a sebeorganizace: organizace vlastního času, plánování učení

OSV 4 Psychohygiena: dobrá organizace času, rozumové zpracování problému, hledání pomoci při potížích

OSV 5 Kreativita: nápady, originalita, tvořivost

Sociální rozvoj

OSV 6 Poznávání lidí: vzájemné poznávání ve třídě

OSV 7 Mezilidské vztahy: chování podporující dobré vztahy, respektování, podpora, pomoc

OSV 8 Komunikace: řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, pravda, lež a předstírání v komunikaci, komunikace v různých situacích

OSV 9 Kooperace: rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro kooperaci

Morální rozvoj

OSV 10 Řešení problémů a rozhodovací dovednosti: zvládání učebních problémů vázaných na látku předmětů

OSV 11 Hodnoty, postoje, praktická etika: vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlnost, pomáhající chování

VDO Výchova demokratického občana:

VDO 2 Občan, občanská společnost a stát: přijímat odpovědnost za své postoje a činy (zejména v ochraně životního prostředí)

MkV Multikulturní výchova:

MkV 2 Lidské vztahy: právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci, uplatňování principu slušného chování (základní morální hodnoty)

EV Environmentální výchova:

EV 1 Ekosystémy: les, pole, vodní zdroje, lidské sídlo, kulturní krajina

EV 2 Základní podmínky života: voda, ovzduší, půda, ochrana biologických druhů, energie, přírodní zdroje,

EV 3 Lidské aktivity a problémy životního prostředí: doprava a životní prostředí, vlivy průmyslu na prostředí, odpady a hospodaření s odpady, ochrana přírody, změny v krajině

EV 4 Vztah člověka k prostředí: naše obec, náš životní styl, prostředí a zdraví,

MV: Mediální výchova:

MV 1 Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení: hledání rozdílů mezi různými druhy sdělení, chápání podstaty mediálního sdělení

MV 2 Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality: vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti, identifikace společensky významných hodnot

MV 3 Vnímání autora mediálních sdělení: identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení, výrazové prostředky, fungování a vliv médií ve společnosti – vliv a role médií v každodenním životě

Učební plán předmětu VLASTIVĚDA v souladu s učebním plánem školy

ročník	1.	2.	3.	4.	5.	celkem
vlastivěda				2.	2.	4.

Vyučovací předmět : **Vlastivěda**

Období – ročník : **2.období – 4. ročník**

Očekávané výstupy předmětu Vlastivěda:

Na konci 2. období základního vzdělávání žák:

MÍSTO, KDE ŽIJEME

1. určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
2. určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
3. rozlišuje mezi náčrtý, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli
4. vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
5. zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích
6. rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

LIDÉ KOLEM NÁS

7. vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, obci
8. rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky
9. rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy
10. orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích
11. poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)

LIDÉ A ČAS

12. pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
13. využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek
14. rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifíků
15. srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifíků

16. objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů

ROZMANITOST PŘÍRODY

17. objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka

18. vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období

19. zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí

20. porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy

21. zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat

22. založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

23. využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života

24. rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození

25. účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob

26. uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události

27. předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek

28. uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou

29. ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc

30. uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

Cílové zaměření předmětu Vlastivěda ve 4. ročníku

Vzdělávání v předmětu **Vlastivěda** ve 4. ročníku směřuje k:

- utváření pracovních návyků v jednoduché samostatné i týmové spolupráci
- rozšiřování slovní zásoby v osvojovaných tématech, k pojmenování pozorovaných skutečností a k jejich zachycení ve vlastních projevech, názorech a výtvorech
- utváření ohleduplného vztahu ke kulturním a společenským výtvorům a k hledání možností aktivního uplatnění při jejich ochraně
- přirozenému vyjadřování pozitivních citů ve vztahu k sobě i okolnímu prostředí
- objevování a poznávání všeho, co jej zajímá, co se mu líbí a v čem by v budoucnu mohl uspět
- poznávání podstaty zdraví i příčin nemocí, k upevňování preventivního chování

Tématické okruhy Vlastivědy ve 4. ročníku

1. světové strany: orientace v místní krajině, plán okolí školy
2. chci být dobrý cyklista: základní pravidla pohybu v silničním provozu, pasivní a aktivní bezpečnost
3. hospodářství: výrobky, zboží, obchod, peníze, ceny
4. seznámení s mapou (barvy, hranice, základní značky), světové strany na mapě, tvary zemského povrchu, základní typy krajiny
5. mapa České republiky, sousední státy, hlavní město Praha, nejvyšší pohoří, řeky, státní symboly, region ve kterém žijí, kulturní a průmyslové centrum, obyvatelé krajiny, města, průmysl, vesnice, venkov, zemědělství, exkurze do zajímavých míst
6. dějiny vlasti: pověsti a báje jako prostředek k probuzení zájmu o dějiny národa a regionu. Svědectví práce našich předků uchované v památkách

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové téma
Místo, kde žijeme			
<i>OVO 1: určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu</i>	<i>DV: zná a uplatňuje zásady bezpečného pohybu a pobytu v přírodě DV: chce být dobrým cyklistou základní pravidla pohybu v silničním provozu, pasivní a aktivní bezpečnost</i>	<i>Obec, město, Česká republika: mapa, orientační body a linie První pomoc BESIP – dopravní značky, křižovatky, pravidla silničního provozu z hlediska chodce a cyklisty</i>	<i>OSV 1: dovednost zapamatování si OSV 9: řešení konfliktů, dovednost pro kooperaci VDO 1: demokratické vztahy</i>
<i>OVO 2: určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</i>	<i>DV: rozlišuje světové strany na mapě DV: přiřadí světové strany na mapě, zorientuje mapu v přírodě, podle mapy a orientačních bodů se pohybuje v terénu</i>	<i>Mapa ČR – zemský povrch, nížiny, pohoří, vodní toky a plochy Regionální turistická mapa</i>	
<i>OVO 3: rozlišuje mezi náčrt, plány a základními typy map naší republiky</i>	<i>DV: pracuje s plánem obce, popíše cestu do školy ze svého bydliště, označí „kritické body“ bezpečné cesty do školy, navrhne řešení DV: seznámí se s mapou (barvy,</i>	<i>Obec, město, místní krajina Zemský povrch a jeho tvary, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu</i>	<i>VMEGS 2: naše vlast a Evropa</i>

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové téma
	hranice, základní značky), světové strany		
	na mapě, tvary zemského povrchu základní typy krajiny		
<i>OVO 4: vyhledává jednoduché údaje o sídlištích lidí na mapách naší republiky</i>	<i>DV: poznává dějiny vlasti - pověsti a báje jako prostředek k probuzení zájmu o dějiny národa a regionu. DV: svědectví práce našich předků uchované v památkách</i>	Báje a pověsti regionu, historické zvláštnosti regionu (UNESCO, hrady a zámky, významné památky)	
<i>OVO 4: vyhledává typické regionální zvláštnosti osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska historického, politického, správního a vlastnického</i>	<i>DV: seznámení s mapou (barvy, hranice, základní značky), světové strany na mapě, tvary zemského povrchu, základní typy krajiny DV: pozná mapu České republiky, sousední státy, nejvyšší pohoří, řeky, nížiny DV: region ve kterém žijí, kulturní a průmyslové centrum regionu, obyvatelé krajiny, města, průmysl, vesnice, venkov, zemědělství, exkurze do zajímavých míst</i>	Mapa České republiky Regiony ČR – surovinové zdroje, výroby, služby a obchod	<i>VMEGS 1: rodinné příběhy, život dětí v jiných zemích</i>
<i>OVO 5: zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</i>	<i>DV: vypráví a vyhledává na mapě místo svého prázdninového pobytu DV: hovoří, zaznamenává a porovnává místo svého pobytu s místem bydliště</i>	Regiony ČR	
<i>OVO 6: rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</i>	<i>DV: poznává polohu a významné historické postavení hlavního města Prahy DV: rozlišuje státní symboly a jejich význam,</i>	Národ, základy státního zřízení a politického systému ČR Státní správa a samospráva (třídní, místní, krajská), státní symboly <i>VDO 2: základní principy</i>	<i>VDO 2: základní principy demokratického státu</i>

	<i>DV: zná místní samosprávu a státní správu</i>	<i>demokratického</i>	
Lidé kolem nás			
Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové téma
<i>OVO 7: vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci pravidla chování ve třídě, ve škole</i>	<i>DV: vyvozuje, stanovuje a dodržuje pravidla soužití v rodině, DV: respektuje pravidla soužití v obci, uvědomuje si možné následky při porušování pravidel DV: zná a respektuje pravidla silničního provozu v obci</i>	Státní správa a samospráva pravidla soužití – třídní, školní, společenská Práce městské a státní policie <i>demokratického systému</i>	<i>2 VDO: základní principy a hodnoty Demokratického systému</i> <i>4: základní kategorie fungování demokracie: zákon spravedlnost, řád, norma, právo, morálka)</i>
<i>OVO 9: rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která nemohou tolerovat a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy</i>	<i>DV: všímá si, registruje a popisuje nevhodné chování spolužáků a spoluobčanů; navrhne opatření a řešení</i>	Soužití lidí: obchod, firmy, zájmová sdružení a spolky, pomoc nemocným a sociálně slabším Právo a spravedlnost: základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní chování	<i>VDO 2: Listina základních práv a svobod, přijímání odpovědnosti za své postoje a činy</i> <i>VDO 4: základní kategorie fungování demokracie</i>
<i>OVO 10: orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích</i>	<i>DV: vnímá a popisuje různé druhy vlastnictví a hospodářství - výrobky, zboží, obchod, peníze, ceny</i>	Vlastnictví: soukromé, veřejné, osobní, společné Hmotný a nehmotný majetek, peníze	
<i>OVO 12: pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</i>	<i>DV: orientuje se v čase, rozumí dějinám jako časovému sledu událostí DV: orientuje se v kalendáři a na jeho základě je schopen určit roční období</i>	Orientace v čase a časový řád: určování času, čas jako fyzikální veličina, kalendář, letopočet Dějiny jako časový sled událostí	
<i>OVO 13: využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí jako informačních zdrojů</i>	<i>DV: umí vyhledávat regionální památky, zajímá se o možnosti péče o památky</i>	Regionální památky, péče o památky UNESCO), lidé pečující o památky	<i>VMEGS 3: kořeny a zdroje evropské civilizace</i>

<i>pro pochopení minulosti</i>	<i>DV: seznamuje se s minulostí kraje a předků</i>		
Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové téma
<i>OVO 14: rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifíků</i>	<i>DV: uvědomuje si proměny způsobu života z historického hlediska (na základě vyprávění pamětníků či jiných zdrojů informací) DV: vnímá rozdílné způsoby bydlení, předměty denní potřeby</i>	Současnost a minulost v našem životě proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby	<i>VMEGS 3: klíčové mezníky evropské historie</i>
<i>OVO 15: srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifíků</i>	<i>DV: seznamuje se s pověstmi regionu i ČR</i>	Minulost v našem životě, svědectví	
<i>OVO 16: objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</i>	<i>DV: poznává současnost a minulost v našem životě z hlediska významných dnů a státních svátků</i>	<i>Současnost a minulost v našem životě – významné dny a státní svátky</i>	<i>VMEGS 3: klíčové mezníky evropské historie</i>
Lidé a čas			
OVO 12 pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy	<i>DV: Vypráví o příchodu Slovanů, jejich první sjednocení; Zná první slovanský stát – Velkomoravskou říši; Vypráví o šíření křesťanství;</i>	Dávni Slované České země v pravěku Velkomoravská říše Konstantin a Metoděj	OSV 1: Rozvoj schopností poznání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, řešení

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové téma
	DV: <i>Zná nejstarší pověsti; Ví, kdy vznikla první doložené knížectví v Čechách.</i> DV: <i>Popíše románskou stavbu;</i>	V dobách Přemyslovských knížat Staré pověsti české Na úsvitu českých dějin Kosmova kronika	
	<i>Ví, kdy se Přemyslovci stali dědičnými králi v Čechách a na Moravě;</i> DV: <i>Popíše gotický sloh, známé stavby;</i> <i>Vypráví o období vlády Přemyslovců;</i>	Za vlády Přemyslovských králů Dědičný královský titul Anežka Česká Král železný a zlatý Poslední Přemyslovci	
OVO 4: vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického	DV: <i>Ví, že po vymření Přemyslovců nastoupil na trůn Jan Lucemburský, manžel Elišky Přemyslovny</i> DV: <i>Vypráví o životě Karla IV., ví, které významné stavby založil.</i> DV: <i>Vypráví o středověkém životě;</i>	Lucemburkové na českém trůně Jan Lucemburský a Eliška Přemyslovna Karel IV, císař a král Nové město pražské, Karlova univerzita Husitské války	OSV 1: Rozvoj schopností poznání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, řešení problémů
	DV: <i>Zná Husovy myšlenky o reformě církve. Ví, kdy byl upálen – státní svátek; Popíše taktiku husitů v boji s křižáky; Vypráví o známých bitvách a vojenském umění Jana Žižky;</i> <i>Vypráví o porážce husitů</i>	Husitské války Jan Hus a jeho doba Husité, husitské války	

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové téma
	<i>Vysvětlí, co se dělo po skončení husitských válek v českém království; Vypráví o vládě Jiřího z Poděbrad, jeho mírových snahách;</i>	Život v českých zemích po husitských válkách Zikmund Lucemburský Král Jiří z Poděbrad	
	<i>Popíše, jaké bylo období vlády Jagellonců; Zná významné stavby vrcholné gotiky;</i>	Jagellonci na českém trůně Vladislav Jagellonský Stavby: Vladislavský sál, Prašná brána, chrám sv. Barbory.	
OVO 4: vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického	<i>Vypráví o rozvoji vzdělanosti obchodu a zemědělství v době nástupu Habsburků na český trůn; DV: Popíše hlavní rysy renesance. Jmenuje známé stavby v tomto slohu Vypráví o vědeckých a uměleckých zálibách Rudolfa II.</i>	Ferdinand I. Habsburský 1526 Stříbrné doly Renesance Rudolf II - astronomové Tycho Brahe a Jan Kepler - alchymisté - malíři, sochaři	
	<i>DV: Ví, jaké měla důsledky bitva na Bílé hoře 1620; Zná základní myšlenky a dílo J.A.K. DV: Vypráví, jak se období po třicetileté válce projevilo na českém národu, jazyce;</i>	České země po bitvě na Bílé hoře České povstání proti Habsburků Třicetiletá válka Jan Ámos Komenský Život po třicetileté válce Barokní sloh, významné stavby	

Vyučovací předmět : **Vlastivěda**

Období – ročník : **2.období – 5. ročník**

Očekávané výstupy předmětu Vlastivěda:

Na konci 2. období základního vzdělávání žák:

MÍSTO, KDE ŽIJEME

31. určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu
32. určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě
33. rozlišuje mezi náčrtly, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli
34. vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického
35. zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích
36. rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam

LIDÉ KOLEM NÁS

37. vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, obci
38. rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky
39. rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy
40. orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích
41. poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny a některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce (města)

LIDÉ A ČAS

42. pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy
43. využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí a galerií jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti; zdůvodní základní význam chráněných částí přírody, nemovitých i movitých kulturních památek
44. rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik
45. srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik
46. objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů

ROZMANITOST PŘÍRODY

47. objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka
48. vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období
49. zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy a nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí
50. porovnává na základě pozorování základní projevy života na konkrétních organismech, prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu i jednoduché klíče a atlasy
51. zhodnotí některé konkrétní činnosti člověka v přírodě a rozlišuje aktivity, které mohou prostředí i zdraví člověka podporovat nebo poškozovat
52. založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu

ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ

53. využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí jednotlivých orgánových soustav a podpoře vlastního zdravého způsobu života
54. rozlišuje jednotlivé etapy lidského života a orientuje se ve vývoji dítěte před a po jeho narození
55. účelně plánuje svůj čas pro učení, práci, zábavu a odpočinek podle vlastních potřeb s ohledem na oprávněné nároky jiných osob
56. uplatňuje účelné způsoby chování v situacích ohrožujících zdraví a v modelových situacích simulujících mimořádné události
57. předvede v modelových situacích osvojené jednoduché způsoby odmítání návykových látek
58. uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou
59. ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc
60. uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku

Tématické okruhy předmětu Vlastivěda v 5. ročníku

1. mapa: měřítko, poledníky, rovnoběžky, další značky na mapě
2. Česká republika: státoprávní uspořádání, instituce demokratického státu, jejich vzájemné vztahy a vztahy mezi občanem a těmito institucemi (prezident, parlament, vláda, zákony, soudy, volby)
3. Praha: hlavního města republiky, jeho minulost a současnost
4. základní poznatky o regionech ČR: města, průmysl, zemědělství, obyvatelstvo, surovinové a energetické zdroje, zajímavosti v regionech
5. dějiny naší vlasti: časová přímka 0 - 2000 (rok, století, tisíciletí), nejvýznamnější osobnosti a události v našich dějinách (vycházej z literárního zpracování, ne data), regionální zajímavosti - vlastenecká výchova
6. doprava a cestování: vzájemně propojený svět, na kole jezdím bezpečně
7. za hranicemi ČR: Evropa, evropské státy, hlavní města sousedních států, poznatky získané cestováním dětí, svět - kontinenty, lidská společenství, elementární charakteristika kontinentů a jejich obyvatel, významné cesty a objevy

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové téma
Místo, kde žijeme			
<i>OVO 1: určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu</i>	<i>DV: ukáže polohu svého města (obce) na mapě, pracuje s mapou z hlediska měřítka DV: ukáže a určí na mapě poledníky, rovnoběžky, další značky na mapě</i>	<i>Česká republika:</i> • <i>orientační body a linie</i> • <i>mapa – poledníky a rovnoběžky</i> BESIP – pravidla silničního provozu z hlediska chodce a cyklisty Cyklostezky v regionu	<i>VDO 2: občan jako odpovědný člen</i>
<i>OVO 3: rozlišuje mezi náčrty, plány a základními typy map</i>	<i>DV: vyznačí na mapě ČR základní orientační body – významné řeky, pohoří, nížiny, přehradu DV: pozná polohu ČR v Evropě DV: uvědomuje si postavení ČR za hranicemi - Evropa, evropské státy, hlavní města sousedních států, DV: předává poznatky získané cestováním dětí, DV: svět - kontinenty, lidská společenství, elementární charakteristika kontinentů a jejich obyvatel, DV: významné cesty a objevy</i>	Mapa ČR: zemský povrch a jeho tvary, vliv krajiny na život lidí, působení lidí na krajinu Evropa a svět – kontinenty, evropské státy, EU Cestování	<i>VMEGS 1: naši sousedé v Evropě, život</i>
<i>OVO 3: vyhledává jednoduché údaje o sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli</i>	<i>DV: poznává dějiny vlasti - pověsti a báje jako prostředek k probuzení zájmu o dějiny národa a regionu DV: svědectví práce našich předků uchované v památkách. DV: seznamuje se s evropskou historií</i>	Báje a pověsti regionu, historické zvláštnosti regionu (UNESCO, hrady a zámky, významné památky) Řecké báje a pověsti,	<i>VMEGS 1: zvyky a tradice národů Evropy</i>
<i>OVO 4: vyhledává typické regionální zvláštnosti osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska</i>	<i>DV: vnímá soužití lidí na základě společného „evropského“ domu DV: pozná nejbližší národní sousedy ČR, porovnává povrch, vodstvo</i>	Evropa a EU	<i>VMEGS 2: – mezinárodní setkávání, životní styl a vzdělávání mladých Evropanů</i>

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové téma
<i>historického, politického, správního a vlastnického</i>	<i>DV: v rámci EU dokáže vyhledávat zvláštnosti a posuzuje jejich význam</i>		
<i>OVO 5: zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</i>	<i>DV: vypráví a zaznamenává osobní zkušenosti ze zahraničních cest DV: na základě vlastních zkušeností porovnává způsob života i přírodu DV: zprostředkovává ostatním pohled na život v zahraničí</i>	Evropa a EU	<i>VMEGS 2: mezinárodní setkávání, životní styl a vzdělávání mladých</i>
<i>OVO 6: rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</i>	<i>DV: poznává polohu a významné historické postavení hlavního města Prahy DV: rozlišuje a zná státní symboly a jejich význam DV: zná místní samosprávu a státní správu, zná princip krajské samosprávy</i>	Národ, základy státního zřízení a politického systému ČR Státní správa a samospráva (místní, krajská), státní a krajské symboly Symboly EU Česká republika: státoprávní uspořádání, instituce demokratického státu, jejich vzájemné vztahy a vztahy mezi občanem a těmito institucemi (prezident, parlament, vláda, zákony, soudy, volby)	<i>VMEGS 2: státní a evropské symboly</i>
Lidé kolem nás			
<i>OVO 7: vyjádří na základě vlastních zkušeností základní vztahy mezi lidmi, vyvodí a dodržuje pravidla pro soužití ve škole, mezi chlapci a dívkami, v rodině, v obci, ve společnosti</i>	<i>DV: vyvozuje, stanovuje a dodržuje pravidla chování ve třídě, ve škole DV: respektuje pravidla soužití v rodině, DV: zná a respektuje pravidla soužití v obci, uvědomuje si možné následky při porušování pravidel DV: zná a respektuje pravidla silničního provozu v obci (bezpečná jízda na kole)</i>	Státní správa a samospráva: pravidla soužití – třídní, školní, společenská Práce městské a státní policie BESIP – dodržování pravidel silničního provozu	<i>VDO 1: škola jako model demokratické společnosti, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole VDO 2: občan jako odpovědný člen společnosti</i>

<p><i>OVO 9: rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která nemohou tolerovat a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy spoluobčanů</i></p>	<p><i>DV: všímá si, registruje a popisuje nevhodné chování spolužáků a spoluobčanů a navrhne opatření a řešení</i> <i>DV: vnímá a posuzuje chování představitelů politických stran</i> <i>DV: seznamuje se s různými typy církví z historického hlediska v celosvětovém kontextu</i> <i>DV: uvědomuje si prvky a principy demokracie</i></p>	<p>Soužití lidí – obchod, firmy, zájmová sdružení a spolky, pomoc nemocným a sociálně slabším Právo a spravedlnost – základní lidská práva a práva dítěte, práva a povinnosti žáků školy, protiprávní chování politické strany, církve</p>	<p><i>VDO 2: – přijímá odpovědnost za své postoje a činy, práva a povinnosti občana</i> <i>VDO 3 – společenské organizace a hnutí</i></p>
<p><i>OVO 10: orientuje se v základních formách vlastnictví, používá peníze v běžných situacích</i> <i>DV: vnímá a popisuje různé druhy vlastnictví a hospodářství - výroby, zboží, obchod, peníze, ceny</i> <i>DV: uvědomuje si významné sociální problémy z evropského i světového hlediska, problémy konzumní společnosti</i></p>	<p><i>DV: vnímá a popisuje různé druhy vlastnictví a hospodářství - výroby, zboží, obchod, peníze, ceny</i> <i>DV: uvědomuje si významné sociální problémy z evropského i světového hlediska, problémy konzumní společnosti</i></p>	<p>Vlastnictví: soukromé, veřejné, osob-ní, společné Hmotný a nehmotný majetek, peníze a jejich hodnota (euro a ostatní měny) Doprava a cestování: vzájemně propojený svět,</p>	<p><i>VMEGS 1 – naši sousedé v Evropě, lidová slovesnost</i> <i>VMEGS 2 – život Evropanů a styl života v evropských rodinách</i></p>

Lidé a čas

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové témata
<p><i>OVO 12: pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</i></p>	<p><i>DV: orientuje se v čase, rozumí dějinám jako časovému sledu událostí</i> <i>DV: orientuje se v kalendáři a na jeho základě je schopen určit roční období</i> <i>DV: poznává dějiny naší vlasti</i></p>	<p>Orientace v čase a časový řád: určování času, čas jako fyzikální veličina, kalendář, letopočet Dějiny jako časový sled událostí: časová přímka 0 - 2000 (rok, století, tisíciletí), nejvýznamnější osobnosti a události v našich dějinách (vycházet z literárního zpracování, ne data) Regionální zajímavosti - vlastenecká výchova</p>	
<p><i>OVO 13: využívá archivů, knihoven, sbírek muzeí jako informačních zdrojů pro pochopení minulosti</i></p>	<p><i>DV: umí vyhledávat regionální památky, zajímá se o možnosti péče o památky</i> <i>DV: seznamuje se s minulostí kraje a předků</i> <i>DV: vnímá různé druhy a typy kultury, zná rozdíl mezi masovou kulturou a subkulturou</i></p>	<p>Významné státní památky, péče o památky (UNESCO), lidé pečující o památky Kulturní instituce Média , multikulturní společnost</p>	<p><i>MV 1: poznávání vlastního kulturního zakotvení</i> <i>MV 2: vztahy mezi kulturami</i> <i>MV 3: rovnocennost všech etnických skupin a kultur</i></p>
<p><i>OVO 14: rozeznává současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti a současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifk</i></p>	<p><i>DV: uvědomuje si proměny způsobu života z historického hlediska (na základě vyprávění pamětníků či jiných zdrojů informací)</i> <i>DV: vnímá rozdílné způsoby bydlení, předměty denní potřeby</i></p>	<p><i>Současnost a minulost v našem životě – proměny způsobu života, bydlení, předměty denní potřeby</i></p>	

Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové témata
	<i>Ví které změny provedla Marie Terezie a proč. DV: Ví, které reformy se uskutečnily za vlády Josefa II, jaký měly význam;</i>	Císařovna Marie Terezie a císař Josef II Osvícený panovník Josef II. - zrušení nevolnictví, reformy	
OVO 4: vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického	<i>Zná význam národního obrození Umí vyprávět o založení Národního divadla – zná některé osobnosti kulturního života 19. století DV: Popisuje nejdůležitější vynálezy 19. století</i>	Obrazy z novějších českých dějin České země součástí Rakouska-Uherska Národní obrození Národní divadlo – osobnosti kultury B. Smetana, Vynálezy 19. století – parní stroj, lodní šroub, bleskovod, el. energie, oblouková lampa	
		První světová válka Vznik první světové války – 1914 Zapojení mnoha států světa Rozpad Rakouska-Uherska Vznik samostatného českého státu 28. října 1918 – státní svátek	
	<i>Umí popisovat stručně život lidí za první republiky</i>	Samostatné Československo První republika a její součásti (české země, Slovensko a Podkarpatská Rus) Pojem demokratický stát, demokratické volby, rovnoprávnost První prezident T. G. Masaryk	
OVO 4: vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam	<i>DV: Popisuje na přiměřené úrovni průběh druhé světové války Umí vysvětlit pojmy fašismus, koncentrační tábor, gestapo,</i>	Druhá světová válka Napadení Čech a Moravy 1939 – vznik Protektorátu Čech a Moravy	

z hlediska přírodního, historického, politického, správního a vlastnického	<i>partyzánský boj Zná tragické události v Lidicích a Ležákách</i>	Porážka Německa 1945 Den osvobození – státní svátek 8.5.	
<p>OVO 6: rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</p> <p>OVO 8: rozlišuje základní rozdíly mezi jednotlivci, obhájí při</p> <p>konkrétních činnostech své názory, popřípadě připustí svůj omyl, dohodne se na společném postupu a řešení se spolužáky</p> <p>OVO 10: rozlišuje základní formy vlastnictví; používá peníze v běžných situacích</p>	<p><i>Umí vysvětlit změny ve společnosti naší republiky, které nastaly po ukončení druhé světové války</i></p> <p><i>Umí na přiměřené úrovni popisovat události sametové revoluce a chápe její význam</i></p> <p><i>Zná letopočet 1993 jako vznik samostatné české republiky</i></p>	<p>Obnovení Československa Znárodnování po válce Totalitní vláda komunistické strany Ztráta lidských svobod MV 1: Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení – hledání rozdílů mezi různými druhy sdělení, chápání podstaty mediálního sdělení</p> <p>Návrat k demokracii Sametová revoluce 17. 11. 1989 Odstoupení komunistické vlády Prezident Václav Havel, Václav Klaus Návrat svobody a demokracie Budování tržní ekonomiky Soukromé a státní vlastnictví 1993 – vznik České republiky, Ústava, orgány moci, státní symboly Archiv, muzeum, galerie, kulturní památka dané doby jako zdroj informací o minulosti lidí žít společně a podílet se na spolupráci, uplatňování principu slušného</p>	<p>OSV 1: Rozvoj schopností poznání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, řešení problémů</p> <p>MKV 2: Lidské vztahy – právo všech</p> <p>Chování (základní morální hodnoty)</p>
Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové témata
<p><i>OVO 15: srovnává a hodnotí na vybraných ukázkách způsob života a práce předků na našem území v minulosti a současnosti s využitím regionálních specifik</i></p> <p><i>OVO 16: objasní historické důvody</i></p>	<p><i>DV: seznamuje se se způsobem života a práce našich předků</i></p> <p><i>DV: k poznávání používá regionální specifika</i></p> <p><i>Současnost a minulost v našem životě</i></p> <p><i>DV: poznává současnost a minulost</i></p>	<p><i>Současnost a minulost v našem</i></p>	<p><i>VMEGS 2: Den Evropy</i></p>

<i>pro zařazení státních svátků a významných dnů</i>	<i>v našem životě z hlediska významných dnů a státních svátků ve vazbě na evropské soužití</i>	<i>životě: významné dny a státní svátky Významné dny a státní svátky v Evropské unii</i>	<i>VMEGS 3: co Evropu spojuje a co ji</i>
NAŠE VLAST - Města			
OVO 4: vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního <i>Ví, kdy a jak města vznikala a jak se rozvíjela.</i> OVO 5: zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	<i>Ví, kdy a jak města vznikala a jak se rozvíjela.</i> DV: <i>Popíše nestarší města a jejich významné památky;</i> DV: <i>Zná krajská města a další města s významnou historií</i> Králové, Liberec Pardubice, Ústí nad Labem, Plzeň, České Budějovice, Brno, Olomouc, Ostrava, Český	Vznik, vývoj a současná podoba měst Historické památky Významná města (Praha, Hradec Králové, Liberec Pardubice, Ústí nad Labem, Plzeň, České Budějovice, Brno, Olomouc, Ostrava, Český Krumlov aj.	EV 4: Vztah člověka k prostředí – naše obec, náš životní styl, prostředí historického, politického, správního a vlastnického
Putování po České republice OVO 5: zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	DV: <i>Vypráví o Praze, její historii, památkách kulturním i politickém centru;</i> <i>Zná osobně některá místa, divadla, náměstí, ZOO, apod;</i>	Praha a její okolí • Poloha, vznik a rozvoj města • Historické památky • Současnost města, kultura a vzdělanost, obchod a průmysl, doprava, okolí města;	OSV 5: Kreativita – nápady, originalita, tvořivost
Očekávané výstupy	Dílčí výstupy	Učivo	Průřezové témata
OVO 1: určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu OVO 4: vyhledá typické regionální zvláštnosti přírody, osídlení, hospodářství a kultury, jednoduchým způsobem posoudí jejich význam z hlediska přírodního,	DV: <i>Zná polohu regionů (krajů) ČR</i> <i>Popíše povrch oblastí, vodní toky a nádrže, podnebí;</i> DV: <i>Zná významná města regionů (krajská), další města významná historií, průmyslem, apod;</i> <i>Vypráví o návštěvě významných míst a</i>	Orientace na mapě; Povrch oblasti; Vodstvo a podnebí; Obyvatelstvo a města; Hospodářství; Cestovní ruch a rekreace: • Střední Čechy: • Východní Čechy: • Severní Čechy: • Západní Čechy	OSV 1: Rozvoj schopností poznání – cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění, řešení problémů EV 4: Vztah člověka k prostředí – naše obec, náš životní styl, prostředí a zdraví

historického, politického, správního a vlastnického	<i>měst, popíše, čím jsou zajímavá;</i>	<ul style="list-style-type: none"> • Jižní Čechy • Českomoravská vrchovina • Severní Morava • Brno, Střední a jižní Morava 	
<p>Putování po Evropě OVO 18 vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi jako součásti vesmíru souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období OVO 3: rozlišuje mezi náčrt, plány a základními typy map; vyhledává jednoduché údaje o přírodních podmínkách a sídlištích lidí na mapách naší republiky, Evropy a polokouli</p>	<p><i>DV: Zná globus, ví co jsou poledníky a rovnoběžky; Na globu ukáže severní, jižní, západní, východní polokouli, severní a jižní pól; Určí světové strany na mapě i v přírodě; Popíše světadily a oceány; Rozlišuje náčrt, plány, mapy a vyhledává v nich informace; Zná podnebné pásy; Na mapě ukáže, kde se rozkládá Evropa, ukáže její hranice</i></p>	<p>Planeta Země - zeměpisná síť, světové strany - Hlavní a protilehlý poledník - Rovník - Pevnina a oceány - Náčrt, plány a mapy Evropa – poloha na Zemi Nížiny a hory v Evropě - Východoevropská rovina, Valašská nížina, Uherská, Francouzská a</p>	OSV 5: Kreativita – nápady, originalita, tvořivost
OVO 5: zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích	<p><i>Popíše hlavní poloostrovy a ostrovy; Zná největší nížiny a horstva; DV: Ví, co je počasí, podnebí, jaké jsou podmínky v různých částech Evropy; DV: Popíše a na mapě ukáže oceány, moře; Zná největší evropské řeky. Ví, které naše řeky se do nich vlévají a do kterých moří ústí; Popisuje rozmanitost evropské přírody DV: Ukáže na mapě severoevropské země; Popíše západoevropské země, vypráví</i></p>	<p>Středoevropská nížina; Ural, Karpaty, Skandinávské pohoří, Pyreneje, Apeniny, Alpy; Co musíme vědět o podnebí před cestou po Evropě Polární, mírný, subtropický pás; Oceánské, vnitro-zemské a přechodné podnebí; Nadmořská výška; Vodstvo v Evropě Oceány a moře (Atlantský a Severní ledový oceán, Středozemní, Černé, Baltské moře). Řeky (Volha, Labe, Dunaj, jejich povodí, ústí).</p>	

	<p><i>vlastní poznatky z cest;</i> DV: <i>Jmenuje, na mapě ukazuje státy, popíše, co o nich ví, čím jsou významné;</i> <i>Zná některá hlavní města.</i> DV: <i>Zná sousední střeoevropské státy, jejich polohu, hlavní města, pohoří, řeky, průmysl, ostatní velká města, zajímavosti.</i> DV: <i>Vysvětlí polohu svého bydliště v krajině, ve státě, v Evropě</i> <i>Vyhledává regionální zvláštnosti přírody, osídlení apod. a jednoduše porovnává s jinými krajinami Evropy</i></p>	<p>Rostlinstvo a živočišstvo v Evropě hlavní města Severní E. (Dánsko, Finsko, Švédsko, Norsko, Island) Západní E. (Velká Británie, Irsko, Francie, Belgie, Nizozemsko., Lucembursko) Jižní, jihovýchodní Evropa; Východní Evropa Německo – hospodářsky nejsilnější stát v Evropě Rakousko – náš jižní soused Polsko – náš severní soused Slovensko – země nám nejbližší Umístění bydliště vzhledem ke krajině, státu a Evropě</p>	<p>EV 4: Vztah člověka k prostředí – naše obec, náš životní styl, prostředí a zdraví</p>